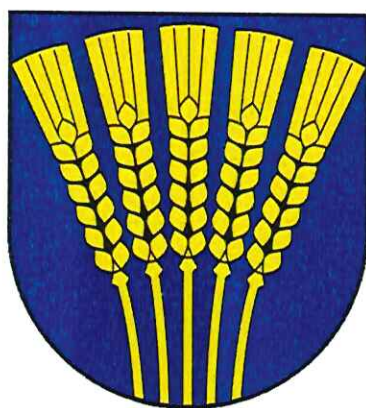

VSCHINAUNCHA DA S-CHANF

CONSTITUZIUN CUMÜNELA

Index

	Pagina
I. Disposiziuns generela 3 (art. 1 – 28)	
II. Organisaziun cumünela 8 (art. 29 – 59)	
1. Organs cumünels ordinaris 8 (art. 29 – 56)	
a) La votaziun a l'urna 8 (art. 30 – 32)	
b) La radunanza cumünela 9 (art. 33 – 38)	
c) La suprastanza cumünela 12 (art. 43 – 51)	
d) La cumischiun da gestiun 15 (art. 52 – 53)	
e) Il cussagl da scoula 15 (art. 54 – 55)	
2. Cumischiuns 15 (art. 56)	
3. Administraziun cumünela / impiegos cumünels 16 (art. 57 – 59)	
III. Finanzas, impostas ed otras taxas 17 (art. 60 – 68)	
IV. Corporaziun vschinela 18 (art. 69)	
V. Disposiziuns finelas 18 (art. 70 – 72)	

CONSTITUZIUN DA LA VSCHINAUNCHA DA S-CHANF

I. Disposiziuns generelas

Artichel 1

La vschinauncha da S-chanf es üna corporaziun territoriela dal dret public. Ella consista da las persunas chi dmuran sün sieu territori ed as cumpuona da S-chanf e sias fracziuns Cinuos-chel, Chapella e Susauna.

La vschinauncha

Artichel 2

La vschinauncha ho il dret da legislaziun ed administraziun i'l ram da las ledschas federelas e chantunelas.

Autonomia

2l'l ram da sia cumpetenza leghela es ella la pussaunza suprema in que chi riguarda persunas ed ogets sün sieu territori.

Artichel 3

La vschinauncha executescha las incumbenzas ch'ella ho d'accumplir a bön da la generalited.

Incumbenzas

Ella promouva il svilup culturel scu eir il bainster sociel ed economic e decretescha las ledschas ed ordinaziuns necessarias.

A. in generel

Artichel 4

Tar las incumbenzas da la vschinauncha tuochan, resguardand il dret federel e chantunel, impustüt ils seguaints sectuors:

B. in particuler

- a) Administraziun generela
- b) Sgürezza publica (pulizia bassa, fats da pumpiers, protecziun civila, organisaziun da catastrofas)
- c) Furmaziun (scoula populera e scoulina)
- d) Cultura e temp liber (protecziun da la natüra e da monumaints)
- e) Sandet (pulizia da sandet)
- f) Bainster sociel (assistenza sociela)
- g) Trafic e vias
- h) Fabrica
- i) Ambiaint ed uorden dal territori (planisaziun locala, provedimaint d'ova, alluntanamaint d'ova persa, alluntanamaint d'immundizchas, uorden da sunteri, protecziun da l'ambiaint)
- j) Economia publica (agricultura, silvicultura, provedimaint d'electricited, turissem)
- k) Finanzas ed impostas

Artichel 5

C. Surder a terz incumbenzas

La vschinauncha po surder l'execuziun da tschertas incumbenzas a corporaziuns, instituziuns u fundaziuns da dret public u privat u a persunas privatas.

Artichel 6

Lingua ufficiela / d'instrucziun

Lingua ufficiela da la vschinauncha es il rumauntsch puter. Infurmaziuns paun gnir publishedas in fuorma bilingua, in rumauntsch puter ed in tudas-ch.

Artichel 7

Egualited da sex

Denominaziuns da persunas, funcziuns e professiuns in quista constituziun as refereschan a tuots duos sex.

Artichel 8

Abilited da vuscher

Abels da vuscher sun ils burgais svizzers chi haun accumulieu il 18avel an e nu sun suot procuratura causa inabilited permanenta da güdicher u vegnan rimplazzos d'üna persuna incumbenzeda our dal motiv da precauziun.

Artichel 9

Dret da vuscher

Il dret da vuscher in affers cumünels haun tuot ils vschins svizzers chi sun abels da vuscher e chi sun domicilios in vschinauncha.

Artichel 10

Elegibilited

Mincha persuna cun dret da vuscher po gnir tschernida in ün'autorited cumünela.

Artichel 11

Düreda d'uffizi e salarisaziun

¹La düreda d'uffizi dals commembers da las autoriteds cumünelas s'amunta a trais ans.

²Tuot ils commembers da las autoriteds cumünelas paun gnir elets maximelmaing per trais periodas d'uffizi successivas i'l glistess gremi.

³Ils commembers da las autoriteds cumünelas ed ufficiants vegnan remuneros tenor ledscha da salarisaziun da la vschinauncha da S-chanf.

Artichel 12

Demischiun

Sch'ün commember d'ün'autorited cumünela voul sortir sün la fin dal trienni, ho'l da comunicher sia demischiun in scrit a la suprastanza cumünela fin la fin da settember.

Artichel 13

¹Las tschernas dals commembers da las autoriteds cumünelas haun lö traunter ils 20 october e'ls 20 december.

Termin da las tschernas ed entrada in uffizi

²L'entreda in uffizi succeda ils 1. schner da l'an seguint. Il tituler chi sorta da l'uffizi es oblio da surder l'uffizi in möd bain ordino.

Artichel 14

Sch'ün tituler d'ün uffizi sorta per ün motiv definitivmaing da sieu uffizi düraunt la perioda d'uffizi, stu gnir fatta üna tscherna substitutiva pel rest da la perioda d'uffizi, premiss cha la prosma tscherna ordinaria nun hegia lö düraunt ils prossems 6 mais. Per la tscherna substitutiva velan las medemmas disposiziuns scu per las tschernas ordinarias.

Tschernas substitutivas

Artichel 15

¹Paraints e parantos in lingia directa, fradgliuns, consorts e persunas chi vivan insembel in ün partenadi registro u in üna cumünaunza da vita efectiva nu paun fer part a glistess temp da la medemma autorited cumünela.

Motivs d'exclusiun

²Quists motivs d'exclusiun velan eir traunter commembers da la cumischiun da gestiun e'ls commembers da la suprastanza cumünela.

Artichel 16

¹Ün impiego permanent da la vschinaunha nu po fer part da l'autorited directamaing surordinada. El po però gnir clamò a las trattativas ed ho vusch consultativa.

Motivs d'incumpatibiled

²Commembers da la suprastanza cumünela nu paun esser commembers da la cumischiun da gestiun.

³Commembers da la suprastanza cumünela nu paun esser al medem mumaint commembers da la suprastanza da la corporaziun vschinela.

Artichel 17

¹Ün commember d'ün'autorited cumünela ho da s'absanter in cas da trattativas e votaziuns davart üna fatschenda, sch'el s'vess u üna persuna chi sto cun el in relaziun d'exclusiun i'l sen da l'art. 15 al. 1 ho ün interess direct e persunel landervi.

Oblig da s'absanter

²Ün commember da la cumischiun da gestiun ho da s'absanter al mumaint da l'examinaziun da la contabilitè e da la gestiun d'ün'autorited, d'üna cumischiun u d'ün uffizi, sch'el s'vess u üna persuna chi sto cun el in relaziun d'exclusiun i'l sen da l'art. 15 al. 1 fo part da quist'autorited, cumischiun u uffizi.

Artichel 18

Dret da petiziun Il dret da petiziun es garantieu. Mincha abitant da la vschinauncha po inoltrer in scrit propostas, giavüschs e recuors a maun da las autoriteds cumünelas. Quistas sun obliedas da piglier pusiziun in merit infra trais mais.

Artichel 19

Dret d'iniziativa ¹Vainch (20) persunas cun dret da vuscher in fats cumünels paun pretender cun lur suottascripziuns la votaziun davart üna proposta inoltreda dad ellas. Da que sun exclusas decisiuns cha autoriteds cumünelas haun trat i'l ram da lur cumpetenzza u d'üna proposta chi cuntrafo il dret superiur.

²Tenor la ledscha davart ils drets politics dal chantun Grischun po l'iniziativa gnir inoltreda in fuorma d'ün'intimizaziun generela u in fuorma d'ün sböz elavuro. Ella es d'inoltrer a la suprananza cumünela insembel cun las suottascripziuns.

Artichel 20

Procedura in cas d'iniziativas ¹Üna dumanda d'iniziativa reuschida e valabla es da tratter illa radunanza cumünela il pü tard ses mais zieva sia inoltraziun.

²La suprananza cumünela po eir inoltrer cuntrapropostas a la radunanza cumünela. Sch'üna tela cuntraproposta es avaunt maun, vain il prüm decis traunter quista e l'iniziativa. Zieva ho la radunanza cumünela da decider in üna votaziun sch'ella accepta u refüsa la proposta chi resorta da la prüma votaziun.

Artichel 21

Retratta da l'iniziativa Üna dumanda d'iniziativa po gnir retratta dals prüms tschinch suotsegnos fin al mumaint da la votaziun, premiss ch'ella nu cuntegna üngüna clausula da retratta divergenta.

Artichel 22

Iniziativa illeghela ¹Iniziativas chi cuntradischan a ledschas superiuras nu sun admissas e nu vegnan suottamissas a la radunanza cumünela.

²In ün tel cas comunichescha la suprananza cumünela als iniziants sia decisiun in scrit e cun indicaziun dals motivs.

Artichel 23

Moziun ¹Suot varia ho mincha votant chi fo part a la radunanza cumünela, il dret da fer propostas da tuot gener.

²Sch'üna tela proposta vain declareda scu relevanta da la prosma radunanza cumünela, ho la suprastanza cumünela da suottametter la proposta, infra ses mais a la radunanza cumünela. Dal rest velan confuorm al sen las disposiziuns davart l'iniziativa (art. 19ss.), cun excepziun da l'art. 21.

Artichel 24

¹Mincha votant chi fo part a la radunanza cumünela po dumander suot la tractanda varia infuormaziuns. Suot varia nu paun gnir trattas üngünas decisiuns.

Dret d'infurma-
ziun

²Respostas sun da der il pü tard düraunt la prosma radunanza cumünela. La comunicaziun da l'infurmaziun po gnir suspaisa u tralascheda, schi s'oppuonnan interess considerabels da la vschinauncha u da terzas personas.

Artichel 25

La respunsabilitè dals organs cumünels per dans ch'els chaschunan in exercitand lur activitèd officiela, as drizza tenor la ledscha davart la respunsabilitè dal stedi.

Respunsabilitèd

Artichel 26

Il dret da recuors cunter decisiuns e disposiziuns dals organs cumünels as drizza tenor la legislaziun chantunela.

Dret da recuors

Artichel 27

¹A sun da scriver protocols separos davart las trattativas da la radunanza cumünela, da la suprastanza cumünela e da las ulteriuras autoritèd cumünelas u cumischiuns.

Protocol

²Il protocol stu infurmer almain davart las decisiuns e'ls resultats da las tschernas.

³Quists protocols sun da suottascriver da l'actuar e zieva l'approvaziun eir dal president.

Artichel 28

¹Mincha votant ho il dret d'invista dals protocols da la radunanza cumünela.

Invista dals
protocols

²L'invista dals protocols da las autoritèd cumünelas vain permissa, scha paun gnir fats valair interess degns da protecziun. Il dret d'invista po gnir accumulieu tres la consegna d'ün extrat dal protocol.

³La suprastanza cumünela infurmescha adequatamaing e regulermaing in fuorma da riassunt davart las trattativas da la suprastanza cumünela.

II. Organisaziun cumünela

1. Organs cumünels

Artichel 29

Organs
cumünels

¹ Ils votants in lur totalited fuorman l'organ suprem da la vschinauncha.

² Els exerciteschan lur drets a norma da quista constituziun illa votaziun a l'urna ed illa radunanza cumünela.

³ Ils organs ordinaris da la vschinauncha sun:

- a) La votaziun a l'urna
- b) La radunanza cumünela
- c) La suprastanza cumünela
- d) La cumischiun da gestiun
- e) Il cussagl da scoula

a) La votaziun a l'urna

Artichel 30

Cumpetenzas
electorelas

Dals votants vegnan tschernieus a l'urna:

- 1. Il president cumünel
- 2. Il vicepresidente cumünel
- 3. Ils ulteriurs trais commembers da la suprastanza cumünela scu eir ün suppleant
- 4. Ils 3 commembers da la cumischiun da gestiun
- 5. Ils 2 commembers dal cussagl da scoula

Artichel 31

Cumpetenzas

La votaziun a l'urna ho las seguintas cumpetenzas:

- 1. Decreter e modifier la constituziun cumünela
- 2. Expensas a partir da frs. 3'000'000.00 scu eir expensas a partir da frs. 100'000.00 chi's repetan annuelmaing
- 3. Fatschendas davart cumpra, vendita, barat ed impegnaziun da possess da fuonz scu eir conceder drets reels limitos chi surpassan frs. 3'000'000.00

4. Conceder e modifier essenzielmaing concessiuns per l'utilisaziun da l'ova, exerciter il dret da scadenza i'l sen da la legislaziun davart il dret da las ovas
5. Conceder drets d'utilisaziun speciela da püs ans

Artichel 32

Tar tschernas e votaziuns a l'urna es da trametter la documentaziun als votants il pü tard duos eivnas aunz il di da votaziun. In occasiun d'üna radunanza cumünela precedainta vegnan preparos tuot ils affers chi vegnan decis tenor artichel 31 a l'urna.

Procedura

b) La radunanza cumünela

Artichel 33

La radunanza cumünela ho las seguintas cumpetenzas:

Cumpetenzas

1. Tuot las tschernas chi nu sun explicitamaing chosa d'ün'otra autorited
2. Decreter e modifier las ledschas cumünelas
3. Approver il preventiv e'l quint cumünel scu eir fixer il pè d'impostas
4. Aderir expensas e cuosts, permiss ch'els nu sun suottamiss a la votaziun a l'urna:
 - chi nu sun previs i'l preventiv
 - chi surpassan las cumpetenzas finanzielas d'oters organs
 - investiziuns unicas chi sun previsas i'l preventiv e chi surpassan frs. 300'000.00 fin a frs. 3'000'000.00 u novas sortidas periodicas da frs. 40'000.00 fin a frs. 100'000.00 l'an, cò voul que üna segunda decisiun sper quella dal preventive
5. L'autorisaziun d'acquister, vender, baratter ed impegner proprietad da fuonz scu eir da conceder e schoglier servituts ed agravis fundiaris, premiss cha que nu tuocho illa cumpetenza da la votaziun a l'urna u cha la supra-stanza nun es cumpetenta. Ils drets da la corporaziun vschinela restan resalvos
6. Piglier sù novs imprasts e surpiglier süerteds
7. Conceder imprasts, scha que surpassa la cumpetenza finanzia da la supranza cumünela e nun es definieu i'l ram da l'utilisaziun confuorm a l'intent da facultad da fondos tres l'autorited cumpetenta
8. Decider davart la collavuraziun cun vschinaunchas, cooperaziuns ed instituziuns
9. La fusiun cun otras vschinaunchas

Artichel 34

Convocažiun,
tractandas

¹La radunanza cumünela vain convocheda da la suprananza cumünela.

²A paun be gnir trattas decisiuns davart affers chi figüreschan sün la glista da tractandas comunicada almain dudesch dis aunz la radunanza cumünela.

Artichel 35

Abilitè da
decider

Mincha radunanza cumünela convocheda confuorm a l'orden es abla da decider.

Artichel 36

Presidi da la
radunanza

La radunanza cumünela vain mnedada dal president cumünel. In cas cha quel es absaint ubain in dovair da s'absanter vain el substituieu dal vicepresidente u d'ün oter commember da la suprananza cumünela.

Artichel 37

Scrutinaduors /
büro electorel

Per tuot las tschernas e votaziuns sto a disposiziun ün büro electorel. Las lezchas pels commembers dal büro electorel vegnan descrittas in ün quadern da dovairs.

Artichel 38

Fuorma da
votaziun

¹Las votaziuns sun aviertas. Ellas sun da fer in scrit, scha tschinch dals votants preschaints pretendan que.

²In cas d'üna votaziun aviarta es decisiva la magiurited absoluta dals votants. In cas da parited da vuschs decida il president.

³In cas d'üna votaziun in scrit es decisiva la magiurited absoluta da las vuschs valablas entredas. Cedlas da vuscher vödas nu vegnan quintedas. In cas da parited da vuschs vela il proget scu refüso.

Artichel 39

Fuorma da
tscherna

¹Las tschernas vegnan fattas a l'urna. Tschernieu es chi chi raggiundscha la magiurited absoluta i'l prüm scrutin u la magiurited relativa da las vuschs valablas in ulteriurs scrutins.

²In cas da tschernas cumplexsivas vegnan quintedas insembel tuot las vuschs valablas dals candidats e partidas tres la quantited dubla dals mandats libers, la cifra arundada sül prossem inter, es la magiurited absoluta.

³In cas da tschernas singulas vegnan quintedas insembel tuot las vuschs valablas da candidat e partidas cun duos, la prosma cifra pü ota es la magiurited absoluta.

⁴Almain 10 dis aunz la tscherna a l'urna ho lö üna radunanza da nominaziun. A quista radunanza da nominaziun paun tuot ils votants cun dret da vuscher

in fats cumünels, sulets u in gruppas, inoltrer propostas da tscherna. Fin a duos dis zieva quista radunanza da nominaziun paun gnir annunzchos posteriurmaing ulteriurs candidats. Las propostas electorelas stöglian indicher, sper il nom exact dal candidat, a che mandat resp. a che autorited cha la proposta as referescha. A's stu cumpruver l'acconsentimaint da la persuna proponida. Per annunzchas posteriuras e tschernas substitutivas velan disposiziuns analogas.

⁵Scha in tschernas singulas nu reuschescha üna tscherna u scha in tschernas cumplessivas vegnan tschernieus pü pochs candidats cu la quantited necessaria, ho lö infra 30 dis üna seguonda tscherna a l'urna, per la quela vela la magiurited relativa. Tschernieus sun quels candidats chi raggiundschan las pü bgeras vuschs.

⁶Per la seguonda tscherna a l'urna paun gnir proponieus ulteriurs candidats fin a 15 dis zieva la prüma tscherna a l'urna. Premissa es, cha lur acconsentimaint in scrit scu candidat saja avaint maun.

⁷Candidats numnos vegnan preschantos publicamaing da la suprastanza cumünela in üna fuorma adatteda, e que almain 5 dis aunz la tscherna a l'urna.

⁸In cas da parited da vuschs decida la sort davart la tscherna.

⁹In cas chi vain tschernieu ün candidat na numno per ün uffizi, ho el temp fin a 8 dis zieva la tscherna a l'urna respectiva per accepter la tscherna.

Artichel 40

¹Üna vusch es invalida, sch'ella:

- a) Vela per üna persuna sainza dret da vuscher
- b) Es per üna persuna chi figürescha già sün la medemma cedla da vuscher (cumulaziun)
- c) Chaschuna dubis motivos per chi ch'ella vela
- d) Cuntegna remarchas spermalantas

Vuschs na validas in cas da tschernas

²Sch'üna cedla da vuscher cuntegna dapü noms valabels cu la quantited da personas chi sun da tscherner, sun las vuschs surpü invalidas. Ils noms vegnan strichos da suotsü e da dretta a schnestra.

³Cedlas da vuscher vödas nu vegnan consideredas per calculer la magiurited absoluta.

Artichel 41

¹Scha qualchün vain tschernieu in differents uffizis chi s'excludan vicendai-velmaing, stu el as decider infra 8 dis per ün u l'oter uffizi.

Tschernas in differents uffizis

²Scha sun avaint maun motivs d'exclusiun i'l sen da l'art. 15, es tschernieu in cas d'üna tscherna simultana quel candidat chi raggiundscha las pü bgeras vuschs. Scha tuots duos candidats haun listess bgeras vuschs, decida la sort.

³Scha vain tschernida üna da las personas, traunter las quelas ad exista ün motiv d'exclusiun i'l sen da l'art. 15 e scha l'otra persuna es in uffizi, sainza

cha simultanmaing cun la tscherna da la prüma persuna füss da fer la reelecziun da la segunda persuna, es la tscherna invalida.

Artichel 42

Reponderaziun ¹Üna decisiun da la votaziun a l'urna u da la radunanza cumünela po adüna gnir suottamissa per la reponderaziun. Ils drets da terzas personas restan resalvos.

²Per revgnir a decisiuns in vigur infra 1 an, bsögna l'acconsentimaint da duos terzs da las vuschs dals preschaints.

c) La supranza cumünela

Artichel 43

Funcziun e cumposiziun ¹La supranza cumünela es l'autorited administrativa e da pulizia da la vschinauncha.

²Ella as cumpuona dal president cumünel, dal vicepresident cumünel, trais ulteriurs commembers e d'ün substitut.

Artichel 44

Tschantedas ¹La supranza cumünela vain banida tres il president cumünel u eventuelmaing tres sieu substitut, e que uschè suvenz scu cha las fatschendas pretendan que.

²Sün giavüsch da duos commembers da la supranza cumünela es il president oblio da bannir üna tschanteda extraordinaria.

Artichel 45

Abilitad da decider La supranza cumünela es abla da decider, schi sun preschaints almain trais commembers u duos commembers e'l substitut.

Artichel 46

Decisiuns ¹Per tuot las decisiuns vela la magiurited dals commembers preschaints. In cas da parited da vuschs decida il president, scha que's tratta da tschernas decida la sort.

²Mincha commember es oblio da der sia vusch. A restan resalvedas las dispusiziuns davart il dovoir da s'absanter.

³Il substitut piglia part a las tschantedas cun vusch consultativa ed ho il dret da vuscher, sch'ün commember ordinari es absaint u stu s'absanter.

Artichel 47

¹La suprastanza cumünela ho tuot las cumpetenzas chi nu sun attribuidas ad ün oter organ tres dret federel u chantunel, tres constituziun cumünela u ledschas cumünelas.

Incumbenzas e
cumpetenzas

²Sias incumbenzas sun surtuot:

1. Executer il dret federel e chantunel e las ledschas ed ordinaziuns cumünelas scu eir las decisiuns a l'urna e las decisiuns da la radunanza cumünela;
2. Preparer tuot ils affers a maun da la radunanza cumünela;
3. Mner e survaglier l'intera administraziun cumünela;
4. Administrer la faculted da la vschinauncha;
5. Preparer il quint annuel e'l preventiv;
6. Decider davart expensas fin ad ün import da frs. 25'000.00 pel medem oget e fin a frs. 5'000.00, scha que as tratta d'expensas chi's repetan annuelmaing;
7. Decider davart l'acquist da proprietad da fuonz, premiss cha nu vegna surpasso ün import cumplessiv da frs. 25'000.00;
8. Decider davart imsüras i'l ram da la politica da terrain e politica da terrain da fabrica, premiss cha nu vegna surpasso ün import cumplessiv da frs. 25'000.00;
9. Stipuler contrats cun üna düreda da maximelmaing 5 ans davart fatschendas, scha lur evasiun sto illa cumpetenzza da la suprastanza;
10. Stipuler contrats agriculs, scha lur evasiun sto illa cumpetenzza da la suprastanza;
11. Decider davart fer process e recuors scu eir conclüder conguelts u contrats da cumpromiss;
12. Exerciter la pussaunza da la pulizia illa vschinauncha e la cumpetenzza penela illa procedura penela administrativa.
13. Fixer las taxas d'ervedi per la muaglia e stipuler ils contrats da stadgeda.
14. Tscherner il post da revisiun.
15. Decreter ün quadern da dovairs per mincha decasteri.

³A la suprastanza cumünela suprasto que da fer las seguintas tschernas e nominas:

1. Our dal ravuogl dals supprastants: ils supprastants dals singuls decasteris e lur substituents.
2. La cumischiun da planisaziun permanenta, la cumischiun da fabrica e la cumischiun da lavinas, il rapreschantant illa cumischiun dals fondos,

la cumischiun da turissem e duos rapreschantants illa cumischiun per fats sociels.

3. Ils commembers dal büro electorel.
4. Ils impiegos e'ls funcziunaris cumünels, sainza la magistraglia.
5. Ils delegios in consorzis ed associaziuns.

Artichel 48

Rapreschanter la
vschinauncha
vers l'exteriur

¹La suprastanza cumünela rapreschainta la vschinauncha invers terzas persunas ed avaunt ils tribunels.

²Il president cumünel cun sieu substitut, u ün da quels duos cul chanzlist cumünel haun insembel la suottascripziun giuridicamaing valabla per la vschinauncha.

Artichel 49

Decasteris d'ad-
ministraziun

L'administraziun da la vschinauncha vain repartida in decasteris. Mincha commember da la suprastanza cumünela maina ün decasteri. La repartiziun vain fatta da la suprastanza cumünela. Quella es da comunicher als abitants.

Artichel 50

Gestiun

¹Ils commembers da la suprastanza cumünela haun da survaglier las fatschendas chi tuochan tar lur decasteri, d'accumplir las funcziuns uffielas e da rapporter a la suprastanza cumünela.

²Decisiuns sun exclusivmaing chosa da la suprastanza cumünela.

Artichel 51

President
cumünel

¹Il president cumünel maina la radunanza cumünela e presidescha las tschantedas da la suprastanza cumünela.

²Il president cumünel prepara la glista da tractandas da la suprastanza cumünela. Consultand ils ulteriurs commembers da la suprastanza cumünela, pissera el per l'execuziun da las decisiuns trattas.

³Il president cumünel es autoriso da conceder expensas unicas na previsas i'l preventiv fin a l'import da fr. 5'000.00, tuot in tuot però maximelmaing fr. 20'000.00 düraunt ün an da gestiun.

⁴In cas urgiaints decida el dispusiziuns provisoricas necessarias scu imsüra preventiva.

d) La cumischiun da gestiun

Artichel 52

La cumischiun da gestiun as cumpuona da trais commembers. Ella as constituescha svest.

Cumposiziun

Artichel 53

¹La cumischiun da gestiun examinescha ils affers da l'administraziun cumünela, impustüt eir la gestiun dal cussagl cumünel, il forestel ed ils fondos e legats. Ella ho da rapportar in scrit a la radunanza cumünela e da fer üna proposta.

Incumbenzas

²La cumischiun da gestiun po incumbenzer impü l'Uffizi da vschinaunchas dal chantun Grischun u a perits privats cun l'examinaziun da la contabiled e da la gestiun.

⁴Ils detagls da la lavur da la cumischiun da gestiun sun reglos i'l quadern da dovairs decreto da la radunanza cumünela.

³La cumischiun da gestiun po fer ün rapport speciel a maun da la suprastanza cumünela davart constataziuns da character subordino.

e) Il cussagl da scoula

Artichel 54

El as cumpuona da duos commembers e dal suprastant dal decasteri.

Cumposiziun

Artichel 55

Il cussagl da scoula executescha la legislaziun davart la scoula da la confederaziun, dal chantun e da la vschinauncha. El maina e surveglia la gestiun da scoula.

Incumbenzas ed cumpetenzas

2. Cumischiuns

Artichel 56

Per evader tschertas incumbenzas resp. per la cussagliaziun speciela vegnan instituidas las seguintas cumischiuns permanentas:

- a) Cumischiun da planisaziun
- b) Cumischiun da fabrica
- c) Cumischiun da lavinas
- d) Cumischiun da fondos
- e) Cumischiun per fats sociels
- f) Cumischiun da turissem

3. Administraziun cumünela / impiegos cumünels

Artichel 57

Administraziun
cumünela

¹L'administraziun cumünela es suottamissa a la suprastanza cumünela.

Incumbenzas

²Ella pissera per l'intera contabilted e per las ulteriuras incumbenzas administrativas ed executescha las decisiuns da la suprastanza cumünela, premiss cha quistas nu sun attribuidas als mneders dals decasteris.

Artichel 58

Chanzlist
cumünel

¹Il chanzlist cumünel maina l'administraziun cumünela ed es il schef da persunel da tuot ils impiegos cumünels.

²El scriva in regla il protocol a la radunanza cumünela ed a las tschantedas da la suprastanza cumünela ed ho vusch consultativa.

Artichel 59

Ingascher il
persunel

¹La suprastanza cumünela ingascha il persunel cumünel, cun excepziun da la magistraglia.

²La relaziun da servezzan e la salarisaziun as drizzan tenor la legislaziun davart il persunel respectiva dal chantun Grischun. Resalvedas restan las dispusiziuns da la ledscha davart las scoulas populeras dal chantun Grischun.

4. Gestions cumünelas cun administraziun separeda

Artichel 59 bis

Noziun ed
administraziun

¹La vschinauncha maina las seguintas gestiuns publicas dependentas:

1. L'ouvra electrica

²L'organisaziun e las cumpetenzas finanzielas da las instituziuns respectivas resultan da las ledschas correspondentas.

III. Finanzas, impostas ed otras taxas

Artichel 60

Princips da las
finanzas

¹Ils mezs publics sun d'utiliser da maniera spargnuossa ed economica. Las finanzas dessan esser equalisedas a media vista.

²Mincha expensa premetta üna basa leghela, üna decisiun da credit ed ün permiss pel pajamaint.

Artichel 61

¹Il quint cumünel es da mner tenor ils principis generelmaing arcugnu-schieus per la contabilitèd d'economias publicas.

²Il bilauntsch stu gnir miss sün ün fundamaint saun tres amortisaziuns tenor plan.

³Ils mezs lios vi da tscherts intents (fondos, fundaziuns e finanziaziuns specielas) dessan gnir zavros ed administros confuorm a lur intent.

⁴Il rendaint annuel es da suottametter per l'approvaziun a la radunanza cumünela, insembel cul rapport da la cumischion da gestiun, e que fin als 30 gün da l'an seguint.

⁵Il preventiv e'l pè d'impostas per l'an da quint sun da suottametter per l'approvaziun a la radunanza cumünela fin il pü tard als 15 december da l'an precedaint.

Artichel 62

La faculted da la vschinauncha as cumpuona:

Faculted

- a) dals ogets in adöver cumön;
- b) da la faculted administrativa;
- c) da la faculted da giodida;
- d) da la faculted finanziaela.

Artichel 63

La vschinauncha cuvrescha sieus bsögns finanziaels impustüt our da las impostas, richevs da faculted scu eir contribuziuns e taxas.

Impostas e taxas

Artichel 64

¹Per conceder las ütilisaziuns inchascha la vschinauncha taxas d'ütilisaziun u fits.

Taxas
d'ütilisaziun e
contribuziuns vi
dals cuosts, fits
d'ütilisaziun

²Impü po la vschinauncha inchascher da las persunas pertuchedas contribuziuns commensuredas vi dals cuosts per las ütilisaziuns effectivas ch'el-las haun retrat.

³Scu indemnizaziun per ütilisaziuns a basa da concessiuns u permiss per l'adöver public intensiv inchascha la vschinauncha taxas chi correspuondan per regla a la valur da l'ütilisaziun.

Artichel 65

Scha la vschinauncha fabrica oubras u installaziuns chi chaschunan ün avantag speciel per singulas persunas u ün augmaint da la valur per tscherts ogets da faculted, po ella a norma da la legislaziun chantunela ed eventuelmaing a norma da tschertas ledschas cumünelas inchascher üna contribuziun vi dals cuosts da l'ouvra chi correspuonda a quist avantag.

Taxas
preferenzialas

Artichel 66

Taxas

¹La vschinauncha po inchascher taxas dals ütiliseders da las oubras, intrapraisas ed installaziuns ch'ella construescha e maina; l'otezza da quistas taxas as drizza tenor ils decrets cumünels respectivs.

²Scu indemnisaziun per üna tscherta ütilisaziun intensiva da l'administraziun cumünela u per fer üna funcziun officiela definida (p. ex. der permiss) po la vschinauncha inchascher taxas administrativas.

³L'otezza da las taxas es per regla da fixer da maniera ch'ella correspuonda a la valur da la prestaziun fatta pel destinatur e cha'ls cuosts e la lavur da la vschinauncha sun cuverts.

Artichel 67

Impostas

¹La vschinauncha inchascha impostas confuorm a la ledscha d'impostas da la vschinauncha da S-chanf.

²Subsidiarmaing vela per la vschinauncha la legislaziun fiscala dal chantun Grischun.

Artichel 68

Taxa da cura e
taxa per pro-
mouvoir il
turissem

¹Per promouvoir il turissem inchascha la vschinauncha üna taxa pels giasts e per promouvoir il turissem.

²Las entredgias nu paun gnir druvedas per finanzier incumbenzas cumünelas ordinarias.

IV. Corporaziun vschinela

Artichel 69

Drets

¹Il drets dals vschins e da la corporaziun vschinela illa vschinauncha politica as drizzan tenor la legislaziun chantunela.

²Las relaziuns traunter la vschinauncha politica e la corporaziun vschinela sun regledas in ün contrat.

V. Disposiziuns finelas

Artichel 70

Revisiun

La constituziun preschainta po adüna gnir revaisa cumplettamaing u parzielmaing. Mincha revisiun aintra in vigur cun l'approvaziun.

Artichel 71

¹La constituziun preschainta aintra in vigur cun l'approvaziun tres la radunanza cumünela. Vigur

²La constituziun preschainta stu gnir suottamissa a la Regenza per la controlla in connex cun la legitimited e per l'approvaziun.

Artichel 72

Quista constituziun rimpiazza ils tschantamaints dal 2007. Cun l'entreda in vigur sun abolidas tuot las prescripziuns da la vschinauncha chi staun in cuntradicziun cun quella.

Aboliziun da
disposiziuns
cuntradictori-
cas

Quista constituziun es gnida approveda da la radunanza cumünela dals 01.07.2015.

La revisiun parziela dals artichels 47 alinea 3 ed artichel 56 f es gnida approveda da la radunanza cumünela dals 30.08.2016.

La revisiun parziela dals artichels 16 alinea 3, artichel 23 alinea 1, artichel 39 alinea 2, artichel 47 alinea 3 punct 2 ed artichel 48 alinea 2 es gnida approveda a la votaziun a l'urna dals 04.03.2018.

La revisiun parziela dal artichel 59 bis es gnida approveda a la votaziun a l'urna dals 23.09.2018.

Il president cumünel:

G.F. Largiadèr

Il chanzlist:

G.L. Vitalini

Approvo da la Regenza tenor decret dals 22.10.2018 RB 805

Il president:

M. Cavigelli

Il chanzlier:

D. Spadin

